

PATĒRĒTĀJU TIESĪBU AIZSARDZĪBAS CENTRS

26.04.2019.

Nr. 6

*Vadlīnijas**
Virvju trašu izklaides
pakalpojuma drošumam

(vadlīniju nosaukums)

RĪGĀ

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.

*Šis dokuments nav oficiāla tiesību normu interpretācija, bet ir Patērētāju tiesību aizsardzības centra kā uzraudzības iestādes
viedoklis par tiesību normu interpretāciju.

SATURS

1. Vadlīniju mērķis.....	3
2. Darbības joma.....	3
3. Tiesiskais pamatojums.....	3
4. Pamatjēdzieni.....	4
5. Vispārējās drošuma prasības virvju trasei.....	5
6. Drošuma prasības virvju trašu izklaides pakalpojumu jomā.....	6
6.1. Ražotāja nodrošinātā informācija.....	6
6.2. Pakalpojumu sniegšana.....	8
6.2.1. Uzraudzība, evakuēšana/nocelšana, rīcība nelaimes gadījumā.....	9
6.2.2. Trašu apsekošana un apkope/remonts.....	10
6.2.3. Individuālo aizsardzības līdzekļu pārbaudes un apkopes/remonts....	11
6.2.4. Apmeklētājiem nodrošināmā informācija, līguma parakstīšana.....	11
7. Drošības dokuments.....	14
8. Saistītie normatīvie akti.....	14
9. Kontakti.....	14
10. Pašpārbaudes veidlapa.....	15

1. Vadlīniju mērķis

Vadlīniju mērķis saskaņā ar *PPDL*¹ 6.panta otro daļu ir noteikt piemērojamās speciālās drošuma prasības virvju trašu ierīkošanai un uzturēšanai, lai pēc iespējas tiktu samazināti ar virvju trašu izklaides pakalpojuma sniegšanu saistītie riski un tiktu uzlabota patērētāju drošība pakalpojuma izmantošanas laikā.

2. Darbības joma

Vadlīnijas nosaka virvju trašu izklaides pakalpojumam izvirzāmās drošuma prasības, pakalpojuma sniedzēja pienākumus, kā arī ieteikumus patērētājiem (virvju trašu apmeklētājiem).

Drošuma prasību ievērošanas uzraudzību un kontroli veic Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (turpmāk – *PTAC*). Ja *PTAC* konstatē, ka sniegtais pakalpojums rada vai var radīt risku apmeklētāja veselībai vai dzīvībai, *PTAC* var uz laiku aizliegt pakalpojuma sniegšanu līdz atbilstošu drošības pasākumu veikšanai.

3. Tiesiskais pamatojums

Uz virvju trašu izklaides pakalpojumiem ir attiecināms *PPDL*.

Saskaņā ar *PPDL* 4.panta pirmo daļu „*Ražotāja pienākums ir ražot un laist apgrozībā tikai drošu, cilvēka dzīvībai, veselībai un personas mantai, kā arī videi nekaitīgu preci. Ražotājs ir atbildīgs par apgrozībā laistās preces drošumu*”. Gadījumos, kad pakalpojuma sniedzējs veic virvju trašu projektēšanu un/vai nodrošina tās uzstādīšanu, tas *PPDL* izpratnē klasificējams kā ražotājs.

Virvju trašu izklaides pakalpojums tiek organizēts, izveidojot virvju trases, kuru drošai lietošanai nepieciešami individuālie aizsardzības līdzekļi (karabīnes, ķiveres, drošības jostas u.c., turpmāk – *IAL*). Trases ierīkošanā un tās lietošanā izmantotajām precēm jāatbilst normatīvajos aktos noteiktajām prasībām, piemēram, *IAL* jāatbilst *IAL* Regulas² prasībām, virvju trases sastāvā izmantotajiem būvizstrādājumiem jāatbilst Būvizstrādājumu regulas³ prasībām. Papildus pakalpojuma sniegšanā jānodrošina atbilstība *PPDL* 6.pantā noteiktajām prasībām. Saskaņā ar *PPDL* 6.pantu „*Drošs pakalpojums ir jebkurš pakalpojums, kas sniegts normālos vai paredzamos izmantošanas apstākļos un kas sniegšanas laikā vai pēc tam nerada risku vai rada tādu minimālu risku, kurš uzskatāms par pieļaujamu un atbilst augstam drošuma, cilvēka dzīvības, veselības un personas mantas, kā arī vides aizsardzības līmenim, ņemot vērā: pakalpojuma raksturojumu, arī tā uzbūvi; sastāvu un sniegšanas*

¹ *Preču un pakalpojumu drošuma likums*

² Eiropas Parlamenta un Padomes 2016.gada 9.marta Regula 2016/425 par individuālajiem aizsardzības līdzekļiem un ar ko atceļ Padomes Direktīvu 89/686/EEK

³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 9. marta Regula Nr. 305/2011 ar ko nosaka saskaņotus būvizstrādājumu tirdzniecības nosacījumus un atceļ Padomes Direktīvu 89/106/EEK Dokuments attiecas uz EEZ

veidu; ietekmi uz cilvēka dzīvību un veselību un lietām, lietas izskatu, noformējumu, marķējumu, uzstādīšanas vai lietošanas noteikumus, brīdinājumus, likvidēšanas pamācības un citu pakalpojuma sniedzēja sniegto informāciju; vai ir kādas kategorijas personas, it īpaši bērni un gados veci cilvēki, kas, izmantojot pakalpojumu, var tikt apdraudētas”.

Uz virvju trašu konstrukciju ir attiecināmas standarta LVS EN 15567-1:2015⁴ prasības, bet uz to lietošanu LVS EN 15567-2:2015⁵ izvirzītās prasības.

Standarts LVS EN 15567-1:2015 nosaka:

- kā pareizi izvēlēties trašu izbūves vietu,
- materiālu, virvju izvēli,
- vispārējas drošuma prasības virvju trasēs, piemēram, veicamās pārbaudes, elementu marķēšanas prasības u.c. saistošu informāciju,
- nepieciešamās drošības sistēmas, atbalsta, enkurošanas sistēmas,
- nepieciešamos *IAL*,
- trašu grūtības pakāpju krāsu marķējumus,
- informāciju par trases apkopi.

Standarts LVS EN 15567-2:2015 nosaka virvju trašu lietošanas prasības:

- kādas drošības instrukcijas nepieciešamas,
- kāda uzraudzība nepieciešama,
- kādas prasības jāizpilda uzraugiem un glābējiem,
- kā veikt ikdienas *IAL* un trašu apsekošanu un apkopi,
- kāda informācija sniedzama patērētājiem.

Pakalpojuma sniedzējam, izvērtējot virvju trases atbilstību drošuma prasībām un identificējot ar pakalpojuma izmantošanu saistītos riskus, jāņem vērā standartu noteiktās prasības, t.sk. jānodrošina pakalpojums kompetentu darbinieku uzraudzībā.

4. Pamatjēdzieni

Drošības dokuments: rakstisks dokuments, kuru sagatavojis pakalpojuma sniedzējs un kas satur informāciju attiecībā uz pakalpojumu un tā drošumu, iekļaujot atbildīgās personas par drošumu un to pienākumus, riska novērtējumu un vadību, drošības plānu un procedūras dažādos nelaimes gadījumos vai citos ārkārtas gadījumos.

Risks: iespēja, ka varētu rasties apdraudējums

Riska novērtējums: plaša un sistemātiska risku un apdraudējumu identificēšana un to ietekmes novērtējums attiecībā uz patērētāja drošību, veselību un īpašumu. Mērķis ir novērst riska cēloņus, lai paaugstinātu pakalpojuma drošību.

⁴ standarts LVS EN 15567-1:2015 „Sporta un atpūtas iekārtas. Virvju atrakcijas. 1.daļa: Konstrukcija un drošuma prasības”

⁵ standarts LVS EN 15567-2:2015 „Sporta un atpūtas iekārtas. Virvju atrakcijas. 2.daļa: Lietošanas prasības”

5. Vispārējās drošuma prasības virvju trasei

Saskaņā ar *PPDL* noteikto regulējumu pakalpojuma sniedzēja pienākums ir sniegt tikai drošu, cilvēka dzīvībai, veselībai un personas mantai, kā arī videi nekaitīgu pakalpojumu. Pakalpojuma sniedzējs ir atbildīgs par sniegtā pakalpojuma drošumu (*PPDL* 4.panta otrā daļa). Attiecīgi saskaņā ar *PPDL* 6.pantu pakalpojums nedrīkst radīt apdraudējumu patērētāja veselībai, dzīvībai vai īpašumam.

Piedāvātajam pakalpojumam jābūt drošam visā tā lietošanas laikā, ņemot vērā gan virvju trases apmeklētāju kategoriju (bērni, jaunieši, vecāka gadagājuma cilvēki), gan arī to skaitu. Svarīga ir pakalpojuma sniegšanas vide, laikapstākļi, kas var ietekmēt piedāvātā pakalpojuma drošumu, kā arī atbilstošs instruktoru, gidu vai citu darbinieku skaits, ņemot vērā potenciālo pakalpojuma saņēmēju skaitu.

Viens no pamatprincipiem, lai nodrošinātu drošību virvju trasēs, ir pareiza to izveidošana. Virvju trašu izklaides pakalpojuma sniegšanas vietā visas virvju trases nepieciešams veidot pēc viena principa, piemēram, apmeklētāju kustību platformās vienmēr organizējot pa vienu un to pašu pusi visās trasēs, piemēram, pa kreiso pusi kokam, kā arī karabīņu lietošanai jānotiek pēc principa – karabīne uz šķēršļa, pēc tam uz platformas drošības virves, tad uz nākamā šķēršļa.

Drošības virvju garumam uz platformām jābūt tādām, lai tās netraucētu apmeklētājam ērti pārvietoties pa platformām, līdz ar to ir nepieciešams izvērtēt un pielāgot virvju garumus. Virvju trašu elementiem un šķēršļiem jābūt konstruētiem tā, lai tajos neveidotos izvirzījumi, aiz kuriem varētu aizķerties karabīņu, trīšu vai drošības jostu virves.

Platformu izmēriem jābūt pietiekamiem, lai apmeklētāji pa tām spētu brīvi pārvietoties, kā arī jāņem vērā, ka liela daļa platformu paredz to, ka uz tām vienlaicīgi var atrasties līdz 3 cilvēkiem ar iespēju tiem savstarpēji samainīties. Uz platformām nevajadzētu izvietot papildu objektus/priekšmetus, kā arī šķēršļu stiprinājumus pie platformas izvietot tā, lai tie neradītu papildu riskus virvju trašu apmeklētājiem.

Virvju trašu konstrukcijā ir svarīgi drošības virves izvietot atbilstošā augstumā, kā arī atkarībā no drošības virvju augstuma un apmeklētāju garuma pielāgot individuālo aizsardzības līdzekļu virvju garumus (karabīnes un trīši).

Ja virvju trasēs izmantotās drošības sistēmas paredz karabīņu (arī nobrauciena trīša) pievienošanu un atvienošanu, tad ir nepieciešams gan karabīņu virves, gan drošības virves un šķēršļu virves marķēt ar vienādas krāsas marķējumu. Bieži vien nobrauciena trīša marķēšanai tiek izmantota dzeltenā krāsa, līdz ar to arī nobrauciena virvei jābūt ar dzeltenas krāsas marķējumu (*attēli Nr.1-3.*). Ja drošības virvju un karabīņu marķējumā tiek izmantotas krāsainas izolācijas lentes, kas apmeklētājam ļauj labāk saprast sistēmu savienojamību, tad ir svarīgi, lai šādas krāsas izolācijas lentes netiktu izmantotas remonta vai cita veida procesos trasē.



Attēls Nr.1.-3. Karabīņu virvju un trīšu virvju krāsu marķējumi

Garas distances nobraucienus virvju trasēs ir nepieciešams nodrošināt ar aktīvo vai pasīvo bremzēšanas sistēmu, kā arī nepieciešamības gadījumā papildus izvietot, piemēram, drošības matraci (*attēls Nr.4*), lai virvju trašu apmeklētāji spētu droši apstāties nobrauciena galapunktā.



Attēls Nr.4 Nobrauciena galapunkta polsterējums

6. Drošuma prasības virvju trašu izklaides pakalpojuma jomā

Ražotājs virvju trases veido saskaņā ar standarta LVS EN 15567-1:2015 prasībām.

6.1. Ražotāja nodrošinātā informācija

Virvju trašu ražotājam, uzstādot virvju trases, jānodrošina sekojošo informācija un dokumentācija:

- Vispārējā informācija
 - dokuments, kurā atspoguļota virvju trasēs esošo koku, kuri tiek izmantoti kā virvju trašu sastāvdaļa, novērtējums (*arboreal assessment*), kā arī aprakstīts veids, kā trases konstrukcijas sastāvdaļas un platformas stiprināt pie kokiem;
 - izmantoto materiālu atbilstības dokumenti/sertifikāti, piemēram, skrūvēm, trosēm, kokmateriāliem (trašu konstrukcijā izmantotajiem materiāliem ir jāatbilst piemērojamo normatīvo aktu prasībām);

- izmantojamā aprīkojuma (ekipējuma) saraksts un lietošanas instrukcijas, piemēram, kā virvju trases apmeklētājiem sevi piestiprināt pie trases virvēm (kāda veida aprīkojums nepieciešams), kāda veida drošības jostas nepieciešamas, vai nepieciešams izmantot cimdus vai ķiveres.

- Informācija par virvju trasēm

- ražošanas/uzstādīšanas mēnesis un gads;
- Katras trases detalizēts tehniskais apraksts:

Piemērs:

- katras trases shēma/plāns, t.i., trases elementi un izmantotie materiāli;
- platformu izmēri ir a x b;
- trašu nostiprināšanai (enkurošanai) tiek izmantotas tērauda virvju troses ar diametru x mm;
- virvju trašu apmeklētāju drošība tiek nodrošināta ar tērauda virvju troses/ citas sistēmas palīdzību, un trases daļa x (trases daļas nosaukums) ir ar dubultu stiprinājumu;
- tērauda virvju troses tiek stiprinātas ar x (skavu skaits) skavām;
- uzstādot šķērslī, tiek izmantota statiskā virve ar diametru x (izmantošanas vietas nosaukums) un dinamiskā virve ar diametru y (izmantošanas vietas nosaukums).

- papildu drošības pasākumi, piemēram, polsterējuma izmantojums, drošības nožogojums, bremzēšanas sistēmas, pamatprasības un to apraksts;
- trases lietošanas ierobežojumi, ietverot jebkādos ierobežojumus attiecībā uz apmeklētāja vecumu, augumu, svaru, ierobežojumus attiecībā uz fiziskām spējām u.c. saistošu informāciju;
- informācija par virvju trašu apsekošanas un apkopes/remonta biežumu (regularitāte, veicamās darbības);
- uzraudzība – kāda veida uzraudzība nepieciešama un minimālais uzraugu skaits;
- trases lietošanas ierobežojumi, piemēram, ja mainās laikapstākļi, ierobežojumi atkarībā no āra temperatūras, maksimālais cilvēku skaits, kas drīkst vienlaikus atrasties trasē.

- Riska novērtēšana

Ražotājs veic virvju trašu risku novērtējumu (sk. standarta LVS EN 15567-2:2015 12.punktu). Pakalpojuma risku apzināšanās palīdz pakalpojuma sniedzējam novērst potenciāla nelaiemes gadījuma iestāšanos.

Riska novērtēšana ietver:

- apdraudējumu identificēšanu, nosakot, kāda veida negadījumi un kādās situācijās var notikt (piemēram, kritieni, paslīdēšana u.c.);
- negadījumu iespējamības un sekas novērtēšanu:
 - vai pastāv iespēja, ka varētu notikt negadījums (iespējams, maz ticams vai ticams);
 - vai sekas varētu būt nelielas, vidējas vai nopietnas (piemēram, zilumi, kaulu lūzumi, dzīvības apdraudējums/paliekošas traumas);
- drošības pasākumu noteikšanu, lai novērstu apdraudējumus, samazinātu riskus un novērstu potenciāla nelaimes gadījuma iestāšanos.

Ja jau gatavās trasēs tiek mainīti elementi, trase tiek papildināta ar jauniem šķēršļiem, tad nepieciešams veikt jaunizveidoto elementu risku izvērtējumu.

6.2. Pakalpojuma sniegšana

Standarts LVS EN 15567-2:2015 nosaka:

- prasības attiecībā uz apkalpojošo personālu,
- kādas instrukcijas jānodrošina,
- kā jāveic uzraudzības, glābšanas process,
- prasības attiecībā uz *IAL* un trašu apkopi.

Pakalpojumu sniedzējam primāri ir jānosaka maksimālais apmeklētāju skaits, kam ir atļauts vienlaicīgi piedalīties virvju trasē, kā arī jānosaka minimālais pakalpojuma nodrošināšanā iesaistīto darbinieku skaits. Pakalpojuma sniedzējam jānovērtē arī iespējamie ierobežojumi saistībā ar patērētāja vecumu, veselības stāvokli, prasmēm u.c., kas ir nepieciešamas pakalpojuma izmantošanai, lai pēc iespējas samazinātu ar pakalpojuma sniegšanu saistīto apdraudējumu rašanās iespējamību. Turklāt pakalpojumam jānosaka skaidri ierobežojumi un norādījumi, kā rīkoties pakalpojuma sniedzēja atbildīgajam personālam gadījumos, kad virvju trasē iestājas neparedzēti apstākļi, kas var ietekmēt sniegtā pakalpojuma drošumu. Norādes par rīcību ārkārtas situācijās iekļauj drošības dokumentā, ar kuru iepazīstina atbildīgo personālu.

Pakalpojuma sniedzējam jāievēro ražotāja noteiktās prasības, gan attiecībā uz pakalpojuma sniegšanu, gan izmantoto drošības aprīkojumu, piemēram, karabīnes, trīšu sistēmas. Tā kā virvju trases ir paaugstināta riska pakalpojums, pakalpojuma sniegšanai jāizmanto apmācīts un zinošs apkalpojošais personāls.

Lai pakalpojuma sniedzējam palīdzētu novērtēt sniegtā pakalpojuma atbilstību drošuma prasībām, *PTAC* sagatavojis pašpārbaudes veidlapu (sk. 10.nodaļā).

6.2.1. Uzraudzība, evakuēšana/nocelšana, rīcība nelaiemes gadījumā⁶

Pakalpojuma sniedzējam jābūt sagatavotām šāda veida instrukcijām darbiniekiem:

- instrukcija attiecībā uz pakalpojuma uzraudzību;
- instrukcija attiecībā uz rīcību, ja noticis nelaiemes gadījums;
- instrukcija evakuēšanas/nocelšanas darbiem.

Uzraudzības personālam ir jāpārzina instrukcijas un savi pienākumi jāveic saskaņā ar instrukcijās noteikto.

- Evakuēšana/nocelšana

Instrukcijās attiecībā uz evakuēšanu/nocelšanu jābūt iekļautai šādai informācijai:

- rīcības plāns, ja apmeklētājs jāevakuē/jānoceļ;
- katra apkalpojošā personāla darbinieka pienākumu saraksts, ja apmeklētājs jāevakuē/jānoceļ;
- informācijas apmaiņas starp apkalpojošā personāla darbiniekiem norise;
- kāda informācija jānodod klientiem/kā jāveic komunikācija ar klientu, ja klients vēl joprojām atrodas trasē, un kā tam palīdzēt (nepieciešamības gadījumā).

Pakalpojuma sniegšanas vietā ir jābūt pieejamam evakuēšanas/nocelšanas aprīkojumam, un evakuēšanas/nocelšanas aktivitātes jāveic darbiniekiem, kuri ir tam atbilstoši apmācīti un trenēti. Glābēji evakuēšanas/nocelšanas procesa laikā nedrīkst sevi pakļaut apdraudējumiem, un tiem jāievēro drošības prasības gan attiecībā uz sevi, gan evakuējamo/noceļamo personu.

- Nelaiemes gadījums

Instrukcijās attiecībā uz rīcību nelaiemes gadījumā jābūt iekļautai šādai informācijai:

- rīcības plāns, ja ir noticis nelaiemes gadījums;
- katra apkalpojošā personāla darbinieka pienākumu saraksts, ja noticis negadījums;
- informācijas apmaiņas starp apkalpojošā personāla darbiniekiem norise, ietverot informāciju, kas tiks nodota medicīnas personālam (nepieciešamības gadījumā);

⁶**Piezīme!** Pakalpojuma sniedzējam virvju trašu un IAL apkopei/remontam, kā arī nelaiemes gadījumu uzskaitēi ieteicams izmantot pārbaudes lapas. Šādus dokumentus iespējams izmantot kā pierādījumus par pārbaūžu veikšanu un nelaiemes gadījuma apstākļu piefiksēšanu. Tie sniedz arī skaidrus norādījumus apkalpojošam personālam, ko pārbaudīt virvju trasēs, kādu informāciju par negadījumu jāfiksē.

- kā jāveic komunikācija ar klientu, ja klients vēl joprojām atrodas trasē, un kā tam palīdzēt (nepieciešamības gadījumā).

Nopietnus nelaimes gadījums jādokumentē, ietverot vismaz šādu informācija:

- ✓ notikuma vieta (kurā trasē, kāds šķērslis) un laiks;
- ✓ nelaimes gadījuma pēc iespējas detalizēts apraksts;
- ✓ cietušā un tā pārstāvja/aizbildņa kontaktinformācija (vārds, uzvārds, vecums, adrese, tālruņa numurs, e-pasta adrese);
- ✓ cietušā liecība (ja iespējams to iegūt);
- ✓ nelaimes gadījuma liecinieku liecības un to kontaktinformācija.

Informācija par nelaimes gadījumiem jā saglabā, kā arī jāizvērtē un nepieciešamības gadījumā jāveic atbilstošas korektīvās darbības (piemēram, jānodrošina papildu informācija pirms šķēršļa, jāizmanto papildu polsterējums, jānodrošina papildu uzraudzība no atbildīgā personāla puses).

Pakalpojuma sniegšanas vietā jābūt pieejamam pirmās palīdzības aprīkojumam (piemēram, brūču apstrādēm nepieciešamie līdzekļi, plāksteri, ledus somas u.c.), un apkalpojošam personālam jābūt apmācītam, kā rīkoties nelaimes gadījumos, kā arī pakalpojuma sniegšanas vietā pakalpojuma sniegšanas laikā ir jābūt personai, kas ir apmācīta (pabeigusi kursus) un tiesīga sniegt pirmo palīdzību (ir sertifikāts).

Pakalpojuma sniedzējam jāņem arī vērā, ka, ja gadījumā pakalpojuma trūkumu dēļ (sniegts neatbilstošs pakalpojums) tiek nodarīts kaitējums cilvēka dzīvībai, veselībai vai personas mantai, pakalpojuma sniedzēja pienākums ir atlīdzināt cietušajai personai radušos zaudējumus (likums „*Par atbildību par preces un pakalpojuma trūkumiem*”).

6.2.2. Trašu apsekošana un apkope/remonts⁷

Trašu apsekošanu un apkopi/remontu veic, balstoties uz ražotāja noteiktajiem biežuma intervāliem un saskaņā ar ražotāja noteiktajām prasībām. Trašu apsekošanas faktu un apkopes/remonta aktivitātes dokumentē un saglabā (ikdienas apsekošanas veidlapas paraugu sk. standarta EN 15567-2:2015 A.pielikumā).

Pakalpojuma sniedzējam jānodrošina, lai vismaz reizi 15 mēnešos tiktu veikts neatkarīgs (veic kompetenta (akreditēta) institūcija) virvju trašu izvērtējums un izvērtējuma rezultātiem jābūt atspoguļotiem rakstveidā.

Vismaz reizi 15 mēnešos vai arī kādu neparedzētu apstākļu (laikapstākļi, vētras) gadījumos biežāk nekā reizi 15 mēnešos, pakalpojuma sniedzējam nepieciešams nodrošināt, lai tiktu veikta virvju trasēs izmantoto koku novērtējums (*arboreal assessment*). Novērtējuma rezultātiem jābūt atspoguļotiem rakstveidā.

⁷**Piezīme!** Pakalpojuma sniedzējam virvju trašu un IAL apkopei/remontam, kā arī nelaimes gadījumu uzskaitē ieteicams izmantot pārbaudes lapas.

6.2.3. IAL pārbaudes un apkopes/remonts⁷

Aprīkojumam, ko izmanto pakalpojuma sniegšanā, jābūt izturīgam, drošam un piemērotam attiecīgajām aktivitātēm. Tam jāatbilst normatīvajos aktos noteiktajām prasībām.

Tā kā virvju trašu pakalpojums tiek nodrošināts ar dažāda veida *IAL* palīdzību, pakalpojuma sniedzējam saskaņā ar *Regulu*⁸ būtu jāpārlicinās, vai attiecīgais *IAL* ir nodrošināts ar nepieciešamo marķējumu (CE marķējums un, ja piemērojams (III kategorijas *IAL*), paziņotās institūcijas identifikācijas numurs, sk. *attēlu Nr.5*), kā arī vai ir pievienota ražotāja vai tā pilnvarotā pārstāvja sagatavota informācija valsts valodā par *IAL* lietošanu, uzglabāšanu, apkopi, dezinfekciju, derīgumu u.c. informācija. Instrukcijas par *IAL* uzturēšanu un apkopi izstrādā saskaņā ar *IAL* ražotāja norādījumiem.

Instrukcijās nosaka, ka *IAL* pārbauda katru reizi, kad to saņem atpakaļ no apmeklētāja. Savukārt vēl detalizētākas pārbaudes veicamas tādos laika periodos, kā to paredzējis *IAL* ražotājs lietošanas instrukcijās. Pārbaūžu rezultātus dokumentē un saglabā (ja ir pieejamas, izmanto ražotāja izstrādātās *IAL* apsekošanas/pārbaudes veidlapas).

Pakalpojuma sniedzējs nodrošina, ka *IAL* tā kalpošanas laikā atbilst *Regulā* paredzētajām prasībām. Gadījumā, ja rodas šaubas par *IAL* atbilstību iepriekš minēto noteikumu prasībām, vai *IAL* ir iesaistīts nelaiemes gadījumā, tas jāizņem no lietošanas.



Attēls Nr.5 IAL marķējums

Ievērojot iepriekš minēto, pakalpojuma sniedzējam ieteicams nozīmēt atbildīgo personu par *IAL* lietošanu, un to uzraudzībai ieviest žurnālu, kurā norāda atbildīgo personu un kas satur datus par *IAL* lietošanas biežumu. Savukārt *IAL*, kas ir nolietots vai vairs nav izmantojams, ir jāutilizē.

6.2.4. Apmeklētājiem nodrošināmā informācija, līguma parakstīšana

Patērētājam informācijai par virvju trasēm jābūt pieejamai gan rakstiski, gan mutiski. Informācijai jābūt nepārprotamai, skaidrai un saprotamai (viegli uztveramai), tas attiecināms arī uz informāciju svešvalodās.

⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes 2016.gada 9.marta Regula (ES) 2016/425 par individuālajiem aizsardzības līdzekļiem un ar ko atceļ Padomes Direktīvu 89/686/EEK

- Tirgū var būt pieejami ražojumi, uz kuriem attiecas Direktīva 89/686/EEK, kuri atbilst Direktīvai 89/686/EEK un kuri ir laisti tirgū pirms 2019. gada 21. aprīļa.

Pakalpojuma sniedzējam patērētājam ir jānodrošina vismaz zemāk minētā informācija:

- skaidrojums par trašu sarežģītību (grūtības līmeņi un trašu krāsu apzīmējumi);
- trases shēmas un norādes uz trašu sākumpunktiem;
- trašu lietošanas ierobežojumi (svars, augums, vecums, fiziskās prasmes u.c.);
- citi ierobežojumi (atbilstošs apģērbs, matu sakārtojums u.c.);
- instruktāža (minimālajam instruktāžas saturam jābūt nodrošinātam pakalpojuma līgumā);
- instruktoram, veicot testa trasē praktisko instruktāžu apmeklētājiem, jāievēro virvju trašu lietošanas pamatprincipi, t.i., ejot cauri testa trasei soli pa solim, jādemonstrē drošuma prasībām atbilstoša trases pārvarēšana.

Patērētājiem nodrošināmā informācija ietver arī trašu marķēšanu ar krāsu kodiem, kā arī ekipējumam jābūt ar krāsu marķējumu, ja tiek izmantotas karabīņu un trīšu sistēmas. Ja tiek piedāvāts pakalpojums ar 3.līmeņa uzraudzību, t.i., instruktors/uzraugs nav nepārtraukti apmeklētāja redzeslokā – tieši pirms šķēršļa jābūt atgādinājumam, kā arī citai informācijai, piemēram, ka nepieciešams izmantot citu pieāķēšanas ierīci (karabīņu vietā jāizmanto trīsis) vai nepieciešamība nobrauciena beigās satvert tīklu u.c. Ja iespējams, informācijai jābūt attēlotai attēlu vai piktogrammu veidā.

Savukārt virvju trašu grūtības pakāpju apzīmēšanai nepieciešams pieturēties pie standarta LVS EN 15567-1:2015 6.2.2.punktā minētajiem un starptautiski izmantotajiem krāsu apzīmējumiem (zaļš, zils, sarkans un melns). Papildus var izmatot arī citas krāsas trašu grūtības pakāpju apzīmēšanai, taču jāņem vērā, ka jebkurā gadījumā zaļā pēc grūtības pakāpes tiek norādīta kā pati vieglākā trase, bet melnā kā pati grūtākā.

Informāciju par trases grūtības pakāpi un trases lietošanas ierobežojumiem nepieciešams izvietot pirms katras virvju trases sākumposma.

Ja pakalpojums ir pieejams arī bērniem/jauniešiem, instruktāžai jābūt nodrošinātai tādā veidā, lai tā būtu viegli uztverama un saprotama šai mērķauditorijai. Atbildīgajai personai jābūt informētai par pienākumu uzraudzīt bērna/jaunieša aktivitātes trasē.

Tā kā no pakalpojuma sniedzēja puses pārsvarā tiek piedāvāti iepriekš sagatavoti tipveida līgumi un patērētājam bieži vien nav laika iedziļināties visos līguma punktos, pirms līguma parakstīšanas pakalpojuma sniedzējam nepieciešams mutiski iepazīstināt virvju trases apmeklētāju ar būtiskākajiem līguma punktiem un virvju trašu lietošanas ierobežojumiem.

Līgumos iekļautie noteikumi nedrīkst būt netaisnīgi *PTAL*⁹ 6.panta trešās daļas izpratnē. Pakalpojuma sniedzējs iepriekš sagatavotos līguma projektos nedrīkst

⁹ *Patērētāju tiesību aizsardzības likums*

piedāvāt tādas līguma noteikumus, kas ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu, *PTAL* un citiem normatīvajiem aktiem (piemēram, *PPDL*, *Civillikumu*). Ja kāds no noteikumiem ir vērtējams kā netaisnīgs, tad šāds noteikums saskaņā ar *PTAL* 6.panta astoto daļu nav spēkā un komersants nav tiesīgs strīda risināšanā uz to atsaukties.

Piemēri tādiem līguma noteikumiem, kas būtu vērtējami kā netaisnīgi:

1) “Lietotājs uzņemas pilnu atbildību par savu un pavadāmo personu dzīvību un veselību sakarā ar Trases izmantošanu”.

No piemēra redzams, ka komersants ir uzlicis patērētājam pilnu atbildību par viņa un viņa pavadāmo personu veselību un dzīvību. Atbilstoši *PPDL* 4.panta otrajai daļai pakalpojuma sniedzēja pienākums ir sniegt tikai drošu, cilvēka dzīvībai, veselībai un personas mantai, kā arī videi nekaitīgu pakalpojumu. Pakalpojuma sniedzējs ir atbildīgs par sniegtā pakalpojuma drošumu. Papildus tam saskaņā ar *PTAL* 6.panta trešās daļas 2.punktu netaisnīgs ir tāds noteikums, kas samazina pakalpojuma sniedzēja atbildību vai atbrīvo tos no atbildības gadījumos, kad patērētājs guvis kaitējumu veselībai, vai patērētāja nāves gadījumā, kuram par cēloni bijusi pakalpojuma sniedzēja darbība vai bezdarbība. Līdz ar to, gadījumos, ja vienlaikus būs konstatējama komersanta vaina un darbība/bezdarbība, kas pamudināja patērētāju pieņemt attiecīgu lēmumu, komersants nevarēs atsaukties uz šo līguma punktu, jo tas atbilstoši *PTAL* 6.panta trešās daļas 2.punktam un 6.panta astotajai daļai būs vērtējams kā netaisnīgs un spēkā neesošs. Lai minētais līguma punkts nebūtu vērtējams kā netaisnīgs, tas papildināms ar atzīmi, ka minētais neattiecas uz gadījumiem, kas saistīti ar komersanta darbību un/vai bezdarbību.

2) “Lietotājs atsakās no jebkādam prasījuma tiesībām un apņemas necelt ne mantiskas, ne citāda rakstura pretenzijas vai prasības pret komersantu par trasē gūtajiem miesas bojājumiem, kaitējumu vai zaudējumiem”.

Atbilstoši *PTAL* 27.panta pirmajai daļai patērētājs ir tiesīgs pieteikt prasījumu pakalpojuma sniedzējam par pakalpojuma neatbilstību līguma noteikumiem divu gadu laikā no pakalpojuma saņemšanas dienas. *PTAL* 17.panta pirmās daļas 6.punktā noteikts, ka pakalpojuma sniedzējam jāsniedz informācija par patērētāja likumīgajām tiesībām, ja pakalpojums neatbilst līguma noteikumiem. Ievērojot minēto, kā arī to, ka strīda gadījumā ne vienmēr sākotnēji būs konstatējams, kura vainas dēļ tika radīti zaudējumi vai kaitējums, līdz ar ko patērētājs nevarēs objektīvi izvērtēt, vai viņam ir tiesības pieteikt pretenziju atbilstoši *PTAL* noteikumiem, noteikums papildināms ar atsauci, ka minētais neierobežo patērētāja likumīgās tiesības pieteikt prasījumu saistībā ar sniegto pakalpojumu. Pretējā gadījumā minētais līgumu apakšpunkts vērtējams kā netaisnīgs un spēkā neesošs saskaņā ar *PTAL* 6.panta 1.¹ daļu.

7. Drošības dokuments

Pakalpojuma sniedzējam jā sagatavo rakstisks drošības dokuments, kurā ietverta pamatinformācija saskaņā ar 6.sadaļā minēto, piemēram, instrukcijas darbiniekiem, rīcības plāns nelaimes gadījumos, trases apsekošanas instrukcijas, riska novērtējums u.c. saistošā informācija, lai tiktu nodrošināta droša pakalpojuma sniegšana.

Ar drošības dokumentu jāiepazīstina atbildīgais personāls (t.sk. arī aizvietotāji un/vai pagaidu darbinieki), kurš ar parakstu apliecina, ka ir iepazinies ar dokumenta saturu un tajā noteiktās prasības ir saprotamas. Drošības dokumentam jābūt personālam brīvi pieejamā vietā. Dokumenta saturs ir jāatjaunina (jāpārskata) gadījumā, ja rodas jaunas, līdz šim neparedzētas situācijas vai mainās citi apstākļi. Ar personālu regulāri jāpārrunā informācija, kas atspoguļota drošības dokumentā, kā arī ar to obligāti jāiepazīstina jaunie darbinieki.

8. Saistītie normatīvie akti

1. *Patērētāju tiesību aizsardzības likums*
2. *Preču un pakalpojumu drošuma likums*
3. *likums „Par atbildību par preces un pakalpojuma trūkumiem”*
4. Ministru kabineta 2012.gada 14.augusta noteikumi Nr.557 „*Noteikumi par apmācību pirmās palīdzības sniegšanā*”

9. Kontakti

- Patērētāju tiesību aizsardzības centrs www.ptac.gov.lv
ptac@ptac.gov.lv, 67388639, 67388646
- Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests www.nmpd.gov.lv
- Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests www.vugd.gov.lv

10. Pašpārbaudes veidlapa virvju trasēm

1.Daļa Informācija par pakalpojuma sniedzēju		
1.1. Uzņēmuma nosaukums:		
1.2. Reģistrācijas numurs:		
1.3. Juridiskā adrese:		
1.4. Faktiskā adrese:		
1.5. Kontaktinformācija:		
1.6. Mājaslapa:		

2.Daļa Informācija par virvju trasēm		
2.1. Virvju trašu uzstādīšanas/izveides datums:		
2.2. Apmeklētāju skaits, kuriem vienlaicīgi ir atļauts izmantot virvju trases:		
2.3. Atbildīgā personāla skaits, kas vienlaicīgi nodrošina virvju trašu uzraudzību:		
2.4. Vecums, no kura var doties trasēs, kā arī vecums, no kura var doties trasē bez atbildīgās personas/aizbildņa:		
2.5. Vai ir derīga civiltiesiskā apdrošināšana	<input type="checkbox"/> JĀ	<input type="checkbox"/> NĒ

3.Daļa Ražotāja nodrošinātā informācija		
3.1. Vai pieejams virvju trašu tehniskais raksturojums un sastāvdaļu saraksts (materiāli, sastāvdaļas, utt.)	<input type="checkbox"/> JĀ	<input type="checkbox"/> NĒ
3.2. Vai ir nodrošinātas instrukcijas par pareizu virvju trašu lietošanu	<input type="checkbox"/> JĀ	<input type="checkbox"/> NĒ
3.3. Vai ir nodrošinātas instrukcijas attiecībā uz virvju trašu apkopes/remonta metodēm un to biežumu	<input type="checkbox"/> JĀ	<input type="checkbox"/> NĒ
3.4. Vai ir veikts virvju trašu riska novērtējums	<input type="checkbox"/> JĀ	<input type="checkbox"/> NĒ
3.5. Vai ir pieejami virvju trasēs izmantoto sastāvdaļu materiālu sertifikāti	<input type="checkbox"/> JĀ	<input type="checkbox"/> NĒ

4.Daļa Virvju trases		
4.1. Vai tiek veikti virvju trašu apsekojumi	<input type="checkbox"/> JĀ	<input type="checkbox"/> NĒ
4.2. Cik bieži trases tiek apsekotas (biežums un veidi):		
4.3. Vai ir nozīmēta speciāla persona, kura ir atbildīga par virvju trašu apkopi/remontu	<input type="checkbox"/> JĀ	<input type="checkbox"/> NĒ
4.4. Vai darbiniekiem ir nodrošinātas instrukcijas par trašu apkopi/remontu	<input type="checkbox"/> JĀ	<input type="checkbox"/> NĒ
4.5. Vai apsekojuma rezultāti tiek dokumentēti (žurnāls)	<input type="checkbox"/> JĀ	<input type="checkbox"/> NĒ
4.6. Vai ir noteikta atbildīgā persona, kas veic virvju trašu pārbaudes	<input type="checkbox"/> JĀ	<input type="checkbox"/> NĒ

5.Daļa Trešās puses novērtējums/apsekojums/izvērtējums		
5.1. Vai ir veikta pirmreizējā virvju trašu pārbaude	<input type="checkbox"/> JĀ	<input type="checkbox"/> NĒ
5.2. Vai ir veikta virvju trašu periodiskā (katru gadu vai ne retāk kā reizi 15 mēnešos) pārbaude	<input type="checkbox"/> JĀ	<input type="checkbox"/> NĒ
5.3. Vai ir veikts virvju trasēs izmantoto koku novērtējums (katru gadu vai ne retāk kā reizi 15 mēnešos) (<i>arboreal assessment</i>)	<input type="checkbox"/> JĀ	<input type="checkbox"/> NĒ
5.4. Ja pārbaudes tiek veiktas, kurš tās veic:		

6.Daļa Individuālie aizsardzības līdzekļi (IAL)		
6.1. Kāda veida IAL pieejami (veids un daudzums):		
6.2. Cik bieži IAL tiek pārbaudīti (biežums un metodes):		
6.3. Vai ir izveidots IAL pārbauzu žurnāls	<input type="checkbox"/> JĀ	<input type="checkbox"/> NĒ
6.4. Vai pārbauzu rezultāti tiek dokumentēti (žurnāls)	<input type="checkbox"/> JĀ	<input type="checkbox"/> NĒ
6.5. Vai pakalpojuma sniegšanas vietā ir ražotāja nodrošināta informācija par IAL (lietošanas instrukcijas, kā novērtēt nolietojumu, cik bieži to pārbaudīt)	<input type="checkbox"/> JĀ	<input type="checkbox"/> NĒ
6.6. Vai darbiniekiem ir nodrošinātas instrukcijas, kā veikt IAL apkopi/remontu	<input type="checkbox"/> JĀ	<input type="checkbox"/> NĒ
6.7. Vai ir nozīmēta speciāla persona, kura veic IAL apkopi/remontu	<input type="checkbox"/> JĀ	<input type="checkbox"/> NĒ

7.Daļa Pakalpojuma sniedzēja dokumentācija		
7.1. Vai nelaimes gadījumi tiek dokumentēti (žurnāls)	<input type="checkbox"/> JĀ	<input type="checkbox"/> NĒ
7.2. Vai ir nozīmēta speciāla persona, kura ir atbildīga par nelaimes gadījumiem (pirmā palīdzība)	<input type="checkbox"/> JĀ	<input type="checkbox"/> NĒ
7.3. Vai virvju trašu darba laikā pakalpojuma sniegšanas vietā vienmēr ir pieejams darbinieks, kurš ir atbildīgs par pirmās palīdzības sniegšanu	<input type="checkbox"/> JĀ	<input type="checkbox"/> NĒ
7.4. Vai ir pieejams drošības un ārkārtas situācijas plāns (kā rīkoties ārkārtas situācijā)	<input type="checkbox"/> JĀ	<input type="checkbox"/> NĒ
7.5. Vai darbiniekiem ir nodrošinātas instrukcijas rīcībai, ja noticis nelaimes gadījums	<input type="checkbox"/> JĀ	<input type="checkbox"/> NĒ
7.6. Vai ir pieejami uzraudzības personāla un evakuēšanas/nocelšanas apmācību dokumenti (personāla apmācība)	<input type="checkbox"/> JĀ	<input type="checkbox"/> NĒ
7.7. Vai ir pieejams speciāls aprīkojums, ar kura palīdzību patērētāju (apmeklētāju) evakuēt/nocelt no šķēršļa	<input type="checkbox"/> JĀ	<input type="checkbox"/> NĒ

8.Daļa Patērētājiem nodrošināmā informācija		
8.1. Vai ir nodrošināta informācija patērētājiem par aktivitāti (apraksts)	<input type="checkbox"/> JĀ	<input type="checkbox"/> NĒ
8.2. Vai ir nodrošinātas drošības instrukcijas un patērētāji informēti par nepieciešamību ievērot norādījumus, piemēram, attiecībā par atbilstošu apģērbu, atbilstošu matu sakārtojumu	<input type="checkbox"/> JĀ	<input type="checkbox"/> NĒ
8.3. Vai patērētājiem ir nodrošināta informācija par pakalpojuma lietošanas ierobežojumiem un aizliegumiem	<input type="checkbox"/> JĀ	<input type="checkbox"/> NĒ
8.4. Vai ir nodrošināta informācija par virvju trases lietošanas nosacījumiem (skaidrojums)	<input type="checkbox"/> JĀ	<input type="checkbox"/> NĒ